

ПІДХІД ЩОДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Якщо враховувати не лише номінальну вартість відповідної статті активу, як вона врахована в бухгалтерському балансі фірми, а також її поточну або приведену вартість можна точно оцінити фінансовий стан фірми. Поточна вартість грошових коштів, що поступають на рахунок фірми, через якийсь проміжок часу в майбутньому не дорівнює номіналу платежу, а дорівнює тій сумі, яку ринок готовий заплатити сьогодні за засоби, що поступають через якийсь конкретний проміжок часу в майбутньому.

Стабільність створення грошового потоку, величина якого залежить від всіх чинників зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, а також дозволяє врахувати всі ризики його діяльності (систематичні і несистематичні), є найважливішою умовою стратегічної конкурентоспроможності. При цьому очевидно, що як умовою, так і наслідком здобуття стабільних грошових потоків є конкурентоспроможність підприємства на ринках товарів, капіталу і праці. Саме тому концепція забезпечення конкурентоспроможності, в основі якої лежить моніторинг показників конкурентоспроможності, їх оцінка, вироблення і реалізація заходів з метою підтримки конкурентоспроможності в заданих межах, повинна базуватися на вартісному підході.

Суть стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємства на основі вартісного підходу полягає в забезпеченні основних співвідношень:

$$\left\{ C_{pt_2} - C_{pt_1} \right\}_0^{T_n} > 0 \quad (1)$$

$$\left\{ C_{pt_2} - C_{pt_1} \right\}_0^{T_n} > \Delta_E \quad (2)$$

де C_{pt} - вартість бізнесу на момент попередньої (t_1) і поточної (t_2) оцінок;

T_n - горизонт планування (стратегічного, тактичного) діяльності підприємства, в рамках якого розглядається збільшення вартості;

Δ_E - потенційно можливе зростання вартості грошових коштів у розмірі C_{pt} , які могли б бути розміщені на депозит по безризиковій ставці відсотка.

Перше співвідношення є необхідною, а друге - достатньою умовою ефективності рішень по управлінню конкурентоспроможністю і підприємством в цілому. Рішення, що задовольняють першому співвідношенню, є допустимими, а що задовольняють другій умові - раціональними. Оптимальним рішенням по забезпеченню конкурентоспроможності вважається рішення, для якого:

$$\Delta C_p = \max \left\{ C_{pt_2} - C_{pt_1} \right\}_0^{T_n} \quad (3)$$

Таким чином, оцінка стратегічної конкурентоспроможності підприємства може здійснюватися на основі інтегрального показника вартості підприємства. В рамках концепції забезпечення конкурентоспроможності, що розробляється, на основі вартісного підходу до управління підприємством використовуватимемо прибутковий підхід і відповідний йому метод дисконтованого грошового потоку (ДГП). Загальна формула для розрахунку вартості підприємства методом ДГП виглядає таким чином:

$$BV = \sum_{k=1}^T \frac{FCF_k}{(1+d)^k} + CV \quad (4)$$

де $k = 1 \dots T$;

BV – вартість підприємства;

FCF_k – вільний грошовий потік підприємства;

d – дисконтна ставка;

CV – приведена залишкова вартість;

δ – систематичний ризик акцій.

T – період прогнозу, років.

Розрахунок грошового потоку FCF в період k здійснюється за формулою:

$$FCF_k = \Pi_k + A_k - Tax_k - I_k - \delta L_{wc} \quad (5)$$

де Π_k – прибуток (збиток) від основної діяльності за період k ;

A_k – амортизаційні відрахування за період k ;

Tax_k – податки з прибутку;

I_k – інвестиції в період k ;

L_{wc} – приріст чистого оборотного капіталу в період k .

Розрахунок середньозваженої ціни капіталу здійснюється за формою:

$$WACC = D_b(1 - Tax) \frac{B}{V} + Z_s \frac{S}{V}, \quad (6)$$

де D_b – очікуваний ринковий дохід від боргових зобов'язань;

Tax – ставка податку на прибуток;

B – ринкова вартість процентних боргових зобов'язань;

V – ринкова вартість підприємства ($V=B+S$);

S – ринкова вартість власного (акціонерного) капіталу;

Z_s – витрати на безпеку власного капіталу.

$$Z_s = r_f + [E(r_m) - r_i] \delta, \quad (7)$$

де r_f – безризикова ставка доходу;

$E(r_m)$ – очікувана прибутковість ринкового портфеля;

$(E(r_m) - r_f)$ – ринкова премія за ризик;

δ – систематичний ризик акцій.

Таким чином, витрати на створення або розвиток системи економічної безпеки можна вважати ефективними лише в тому випадку, якщо зростання вартості підприємства, що послідувало за такими витратами (розрахованою з використанням формули 4) перевищить об'єм вказаних вкладень. Іншими словами, повинне витримуватися наступне співвідношення:

$$BV_2 - BV_1 > 0 \quad (8)$$

де BV_1 – розрахункова вартість підприємства до впровадження системи економічної безпеки;

BV_2 – розрахункова вартість підприємства після впровадження системи економічної безпеки.

Особливістю цього підходу є можливість його реалізації на підприємстві будь-якої форми власності. Поважно нагадати, що об'єктом оцінки є фундаментальна вартість бізнесу. Фундаментальна вартість – це аналітична оцінка вартості об'єкту, заснована на передбачуваних внутрішніх характеристиках інвестицій. Основним чинником, що формує фундаментальну вартість компанії, є її конкурентоспроможність, чинниками зростання якої є інвестиційна активність, фінансова стійкість і інвестиційна привабливість. Концепція забезпечення конкурентоспроможності підприємства, побудована на основі вартісного підходу до управління, передбачає здійснення відповідно до заданого кроку моніторингу

стану зовнішнього і внутрішнього середовища бізнесу, аналіз змін, що відбуваються, визначення міри їх впливу на стратегічну і тактичну конкурентоспроможність. При цьому достовірною оцінкою конкурентоспроможності є найважливішою умовою функціонування системи забезпечення конкурентоспроможності. Найважливішу роль в цій системі грає система забезпечення економічної безпеки бізнесу (СЕБ), оскільки підвищення прибутковості підприємства в умовах загроз не передбачає зростання його фундаментальної вартості, оскільки не має стабільних конкурентних переваг.

Безперечно, критерій вартості недосконалий. Але сьогодні немає іншого, хоч би рівного йому по здатності відобразити в єдиному показнику множину найрізноманітніших чинників, від яких залежить сьогоднішня і майбутня компанія.

Багато хто сьогодні визнає, що вартість бізнесу визначається тим, як ринок оцінює його здатність регенерувати грошові потоки, достатні для задоволення сподівань інвесторів від вкладень з аналогічним ризиком. Більшість компаній оцінюють економічну ефективність інвестиційних проектів, спираючись на модель дисконтованого грошового потоку і правило чистої приведеної вартості. Безумовно, будь-яка стратегія реалізується через інвестиції, але процес управління не обмежується економічним аналізом інвестиційного проекту і затвердженням бюджету капітальних вкладень. Є інше, набагато складніше завдання - реалізація економічного потенціалу вибраної стратегії.

Для досягнення успіху в умовах гострої конкурентної боротьби за переваги споживачів і гроші інвесторів необхідна усвідомлена спрямованість зусиль. Отже, вартісний підхід до управління повинен стати повсякденною нормою, світоглядом менеджменту і стилем життя всієї організації. Особлива увага при реалізації цього підходу має бути приділена системі управління безпекою підприємства в цілях досягнення основної конкурентної переваги - гарантованості ефективного виробництва і розвитку.

Список літератури

1. Майкл Мескон. Основы менеджмента: Глоссарий к книге, 2007 г.
2. Андреев В.І., Хорошко В.О., Чередниченко В.С., Шелест М.Є. Основы інформаційної безпеки / За ред. проф. В.О. Хорошка. - 2-е вид., доп. і перероб. - К.: Вид. ДУІКТ, 2009. - 292 с.

Особливістю підходу щодо ефективності системи економічної безпеки є можливість його реалізації на підприємстві будь-якої форми власності. Об'єктом оцінки є фундаментальна вартість бізнесу, а основним чинником, що її формує, є її конкурентоспроможність. Достовірною оцінкою конкурентоспроможності є найважливішою умовою функціонування системи забезпечення конкурентоспроможності.

Ключові слова: грошовий потік, конкурентоспроможність підприємства, економічна безпека.

Особенностью подхода относительно эффективности системы экономической безопасности является возможность его реализации на предприятии любой формы собственности. Объектом оценки является фундаментальная стоимость бизнеса, а основным фактором, который ее формирует, есть ее конкурентоспособность. Достоверная оценка конкурентоспособности является важнейшим условием функционирования системы обеспечения конкурентоспособности.

Ключевые слова: денежный поток, конкурентоспособность предприятия, экономическая безопасность.

A special feature of the approach on the effectiveness of economic security is the possibility of its realization in the company of any form of ownership. The object of evaluation is a fundamental value of the business, but the main factor that it generates, is its competitiveness. Accurate assessment of competitiveness is essential to the functioning of the system to ensure competitiveness.

Key words: cash flow, enterprise competitiveness, economic security.

Надійшла 4.06.2010